

ПОТЕНЦІАЛ ІНВЕСТИЦІЙ У ІТ ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ

Проаналізуємо основні світові економічні тенденції. **Посилення ролі людського капіталу:** можна побачити, що вартість продукту, який генерує кожен окремий працівник зростає в рази за 55 років, за рахунок технологічного розвитку.

Висока швидкість змін: в умовах глобалізації та постійних інновацій, використання сучасних технологій у виробництві не дає конкурентну перевагу організаціям саме собою. Тому організаціям доводиться боротися за людський розумовий капітал, щоб впроваджувати креативні рішення, які потенційно дадуть їм конкурентну перевагу.

З цього випливає наступний тренд – **підвищення значення освіти.** В умовах автоматизації, першими в зоні ризику скорочення опиняються працівники, що виконують просту механічно роботу, яка не потребує високого рівня освіти. Натомість висококваліфікованих працівників, замінити важче всього. Сектор ІТ не тільки перебуває в зоні найменшого ризику, але й створює софт, що обслуговує автоматизацію всіх нових сфер діяльності.

Інший тренд, який з'явився дещо раніше це **посилення ролі Big Data.** Способів монетизувати великі масиви даних створюючи цінність для покупців та бізнесу з'являється все більше. Хоча цей тренд ще явно не досяг свого апогею, він уже приніс принципові зміни до принципів ведення маркетингу, а також R&D. Під найбільшим впливом опинилися високотехнологічні галузі. Знову ж таки, обслуговувати великі бази даних доведеться ІТ сектору.

Останній за порядком, але не за значенням – **персоналізація.** Цей тренд частково впливає з минулого. Завдяки софту, який аналізує масиви даних з'являється можливість впроваджувати таргетну рекламу, під конкретні сегменти аудиторії. Крім того, виділення окремих сегментів клієнтів є принципово важливим у банківській справі та страхуванні. Ми бачимо, що тренд не збирається спадати, через що ІТ компанії, які створюють софт для персоналізації тільки виграють.

Коронакриза тільки посилює загальні тенденції до автоматизації та діджиталізації. За даними опитування 800 голів компаній з доходами від 1млн до 1 млрд, 85% говорять про відчутне прискорення в межах у діджиталізації взаємодії між працівниками. Крім того, голови компаній почали значно більш відкрито ставитися до напів дистанційної найманої праці. Якщо до пандемії, лише 8% голів компаній були готові, щоб десята частина їх працівників працювала з дому 2 дні на тиждень або більше, зараз цей показник виріс до 15 %, практично в два рази. При чому показник різниться по галузях. У галузі ІТ він виріс з 22 по 34%.

Перш за все, за останні роки ми могли спостерігати стрімкий ріст у межах галузі. Кількість професіоналів з 2015 по 2019 рік зростає з 91 тисячі до 200 тисяч (більше ніж у два рази) із середнім темпом 19% на рік. Щороку Україна випускає 16 тисяч випускників. Разом з цим зростає і темп інвестицій у галузь, що в 2019 році склав рекордні 544 млн дол., а експорт в галузі у 2019 році досяг 4,5 млрд. Українські розробники дали життя багатьом успішним стартапам. Найбільші з них : Бітф'юрі, Гітлаб та Гремарлі зараз оцінюються вище мільярда доларів. Крім того:

- Країна #1 у Східній Європі за співвідношенням ціна/якість, згідно Gartner, Inc.
- Експортноорієнтована галузь, яка займає близько 20% усього експорту послуг.

Бар'єри, що перешкоджають розвитку ІТ галузі. Перш за все, слід зазначити, що сектор інформаційних технологій дещо відрізняється від інших галузей за структурою витрат.

Якщо в звичайних галузях витрати на оплату праці становлять 10-20% то в ІТ цей показник – 80-85%. Таким чином, оподаткування праці працівників особливо тисне на ІТ Фірми, адже для підтримання того самого рівня пропозиції робочої сили доводиться підвищувати зарплати. А збільшення витрат на зарплату кожного працівника відчутно збільшить загальний обсяг витрат.

Більшість працівників ІТ фірм формально працюють як ФОПи, однак держава не дає гарантій, що така система існувати постійно. Більше того, ця система є напів законною, а розмови про вжиття заходів проти системи спрощеного оподаткування, що використовують працівники у галузі чути все частіше. Більше того, ФОПи позбавлені гарантій трудового законодавства та цивільно-правових відносин.

Важливо розуміти, що зараз Існування спрощеної системи законодавства є фактором який в принципі дозволяє конкурувати з Польщею, Білоруссю, Румунією та Індією на ринку дешевої робочої сили. Загалом, через його відсутність ІТ фірмам значно важче організувати свою діяльність.

Найпростішим способом інвестицій з-за кордону є відкриття філії великої компанії, щоб скористатися вигідною робочою силою. Наприклад компанії ScienceSoft, Zensar Technologies, SENLA (Software Engineering Laboratory) та COHERENT SOLUTIONS потенційно можуть відкрити офіс в Україні.

Крім цього, можна ініціювати інвестиції у нові стартапи в Україні. Зокрема компанія Magento, більшість персоналу якої раніше працювали в Україні, займалася розробкою софту для створення сайтів для ритейлингових компаній.

Можна ініціювати створення подібного стартапу в Україні, який займався б виробництвом програмного забезпечення, який , наприклад, дозволяв би створювати компаніям свої додатки. Компанії на кшталт Amazon, Google та інші можуть бути зацікавлені в інвестиціях у такий стартап.

Розглянемо можливі стимули держави. Перш за все, необхідна розробка спеціалізованого стимулюючого законодавства для ІТ, яке зменшувало податкове навантаження при офіційному працевлаштування та надавало пільги галузі.

Подібний податково-правовий режим вже існує в Білорусі під назвою «Парк високих технологій». Він працює на засадах зменшення бюрократичного навантаження, пониження та зняття деяких видів податків, а також гарантії цього статусу галузі до 2049 року. Правовий режим показав значний успіх, адже експорт галузі виріс на 114,5% за 2 роки після ухвалення. Також знімається ПДФ та податок на дохід з іноземних компаній, які продають консалтингові та маркетингові послуги білоруським компаніям.

В Україні вже існують законопроекти 3979 та 3933-1, які передбачають зменшення податків для найманих працівників ІТ галузей. Вони стимулюватимуть перехід працівників укласти трудові договори по-суті не збільшуючи податки (ПДФО – 5%; або 2 страхових мінімуми). Однак законопроекти все, ще не було розглянуті. Крім того, крім зменшення ПДФО та ЄСВ вони не передбачають інших пільг.

Тому на разі необхідна розробка та ухвалення стимулюючого законодавства для ІТ на прикладі іноземного досвіду.

Отже, можна зробити наступні висновки:

- Тенденції Світової економіки тільки сприяють розвитку галузі.
- За останні роки ІТ сектор України міг похвалитися відчутним ростом.
- Україна дала життя багатьом успішним стартапам а ріст інвестицій у галузь тільки зростає.
- Існує багато варіантів потенційних іноземних інвестицій, як горизонтальних (відкриття філії компанії), так і вертикальних (інвестиції у основний капітал українських компаній, інвестиції у стартапи та проекти).
- Основними бар'єрами для розвитку галузі є , а також застаріла методологія менеджменту та відносно низьке знання англійської мови.
- Розробка відповідного законодавства має бути основним пріоритетом держави.

Гладких Д. М.

Доцент кафедри фінансів, НаУКМА

ВИКЛИКИ «КЛАСИЧНИМ» БАНКАМ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Аналіз діяльності банківської системи України в умовах розвитку інформаційної економіки дозволяє визначити *нові можливості* та *ризики*, що надають банкам зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі. До *нових можливостей*, що надає банкам розвиток інформаційної економіки, слід віднести, зокрема, підвищення ефективності їх діяльності (за рахунок розширення бази клієнтів та збільшення обсягів продажу послуг, завоювання нових ринкових сегментів без необхідності відкриття нових «точок» продажу, збільшення доходів, скорочення операційних витрат на купівлю, оренду та обслуговування приміщень, оптимізації кількості персоналу та витрат на заробітну плату, підвищення рівня автоматизації процесів, прискорення процесу обробки інформації). До принципово нових банківських *ризиків*, пов'язаних із